

เกณฑ์ประเมินความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตร

นางสาวพจนนา ผลสวัสดิ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาเศรษฐศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2525

ISBN 974-561-435-1

008109

๕1658๗3๙๗

Evaluation Criteria for the Success of the
Agricultural Co-operatives

MISS POJANA PHOLSWARD

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

for the Degree of Master of Economics

Department of Economics

Graduate School

Chulalongkorn University

1982

ISBN 974-561-435-1

หัวข้อวิทยานิพนธ์ เกณฑ์ประเมินความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตร
โดย นางสาวพจนนา ผลสวัสดิ์
ภาควิชา เศรษฐศาสตร์
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาคำหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

สุประคิษฐ์ มุนนาค

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(รองศาสตราจารย์ ดร. สุประคิษฐ์ มุนนาค)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

วีรพงษ์ รามางกูร

ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. วีรพงษ์ รามางกูร)

ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรตยาคีนันท์)

ทองโรจน์ อ่อนจันทร์

กรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ดร. ทองโรจน์ อ่อนจันทร์)

ชวลิต สละ

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สละ)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   เกณฑ์ประเมินความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตร
ชื่อ   นางสาวพจนาน แผลสวัสดิ์
อาจารย์ที่ปรึกษา   รองศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรตยาคินันท์
ภาควิชา   เศรษฐศาสตร์
ปีการศึกษา   2524

บทคัดย่อ

สหกรณ์การเกษตรได้เริ่มจัดตั้งขึ้นในประเทศไทย เมื่อปี พ.ศ. 2459 อันเนื่องมาจากความยากจนของเกษตรกรในปลายรัชกาลที่ 5 โดยเริ่มจัดตั้งขึ้นเป็นแห่งแรกที่จังหวัดพิษณุโลก ชื่อสหกรณ์วัดจันทร์ ไม่จำกัดสินใช้ จากนั้นสหกรณ์การเกษตรก็ได้มีการขยายตัวไปอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะทางราชการได้ให้ความสนับสนุนและช่วยเหลือในการจัดตั้งสหกรณ์เป็นอย่างดี แต่ทราบจนปัจจุบัน ขบวนการสหกรณ์ของไทยก็ยังไม่ก้าวหน้าไปเท่าที่ควร ซึ่งทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่ายังไม่ได้มีการวัดหรือประเมินความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรกันอย่างจริงจังว่า ดำเนินธุรกิจไปได้ผลสำเร็จตรงตามวัตถุประสงค์หรือไม่ เพียงใด ดังนั้นในวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้เสนอแนวความคิดในการตั้ง เกณฑ์ประเมินความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตร โดยอาศัยวัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตรเป็นหลักในการประเมิน เนื่องจากสหกรณ์การเกษตรมีวัตถุประสงค์เป็น เอนกประสงค์ เกณฑ์ที่จะวัดความสำเร็จจะต้องสามารถครอบคลุมได้ทุกวัตถุประสงค์ จึงตั้ง เกณฑ์ประเมินขึ้น 6 เกณฑ์ และมีเกณฑ์รวมของความสำเร็จจากแต่ละเกณฑ์ดังกล่าว เพื่อดูความสำเร็จของสหกรณ์นั้น ๆ สำหรับเกณฑ์ประเมินทั้ง 6 เกณฑ์ และเกณฑ์รวม มีดังนี้

- เกณฑ์ที่ 1 : การให้สินเชื่อการเกษตร
- เกณฑ์ที่ 2 : การรับฝากเงินจากสมาชิก
- เกณฑ์ที่ 3 : การจัดหาสินค้าหรือปัจจัยการผลิตมาจำหน่ายให้แก่สมาชิก
- เกณฑ์ที่ 4 : การรวบรวมผลิตผลของสมาชิกและการจัดฉาง หรือ โกดัง สำหรับเก็บและรับฝากสินค้าเพื่อออกจำหน่ายให้ไ้ราคาที่ดี
- เกณฑ์ที่ 5 : การแปรรูปสินค้าหรือผลิตผลการเกษตรออกจำหน่าย
- เกณฑ์ที่ 6 : เกณฑ์พิจารณาผลการดำเนินงานรวมทั้งสิ้นของสหกรณ์การเกษตร และ เกณฑ์รวมของความสำเร็จซึ่งเป็นการรวมค่าความสำเร็จของเกณฑ์ทั้ง 6 ดังกล่าว เข้าด้วยกัน

จากเกณฑ์ดังกล่าวจะสามารถแสดงได้ว่า สหกรณ์การเกษตรที่ประสบความสำเร็จ เป็นเพราะปัจจัยใด และสหกรณ์ที่ไม่ประสบความสำเร็จ เป็นเพราะปัจจัยใด อันจะเป็นแนวทางให้นำไปศึกษาหาหนทางแก้ไข และปรับปรุงการดำเนินงานของสหกรณ์ให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งเกณฑ์ประเมินดังกล่าวนี้ สามารถนำไปใช้ประเมิน ความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ที่ดำเนินธุรกิจครบวงจรได้ทั่วไปว่าสหกรณ์การเกษตรนั้นได้ดำเนินงานไปตรงตามวัตถุประสงค์ของสหกรณ์หรือไม่ และสำเร็จอยู่ในระดับมากน้อย แตกต่างกันอย่างไร ในแต่ละสหกรณ์ โดยที่เกณฑ์ประเมินแต่ละเกณฑ์นั้น และเกณฑ์ความสำเร็จรวม จะมีค่ามาตรฐานของแต่ละเกณฑ์และเกณฑ์รวมไว้ประกอบการประเมินความสำเร็จดังกล่าวด้วย

ผลการวิจัยพบว่า เมื่อนำเกณฑ์ประเมินความสำเร็จที่ตั้งขึ้น โดยทำการคำนวณหาค่ามาตรฐานของแต่ละเกณฑ์ และเกณฑ์รวมจากสหกรณ์การเกษตรซึ่งทำธุรกิจครบวงจรจำนวน 104 สหกรณ์ จากทุกเขตสหกรณ์ทั่วประเทศไปใช้ทำการประเมินความสำเร็จจาก

สหกรณ์การเกษตรตัวอย่าง จำนวน 26 สหกรณ์ ปรากฏว่า มีสหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จ ความเกณฑ์ประเมินทั้ง 6 เกณฑ์ และเกณฑ์รวมกันนี้ ในเกณฑ์ที่ 1 มีสหกรณ์การเกษตร จำนวน 15 สหกรณ์ ที่ประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 57.69 ของสหกรณ์ตัวอย่างทั้งสิ้น ในเกณฑ์ที่ 2 มีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 6 สหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 23.08 ของสหกรณ์ตัวอย่างทั้งสิ้น ในเกณฑ์ที่ 3 มีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 11 สหกรณ์ ที่ประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 42.31 ของสหกรณ์ตัวอย่างทั้งสิ้น ในเกณฑ์ที่ 4 มี สหกรณ์การเกษตรจำนวน 7 สหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 26.92 ของ สหกรณ์ตัวอย่างทั้งสิ้น ในเกณฑ์ที่ 5 ไม่ได้ทำการประเมิน เพราะข้อมูลที่วิจัยไม่สามารถ รวบรวมได้ อันเนื่องมาจากสหกรณ์การเกษตรโดยส่วนใหญ่ยังไม่ได้ดำเนินการปรับปรุง ผลิตผลการเกษตร สำหรับในเกณฑ์ที่ 6 มีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 24 สหกรณ์ที่ประสบ ความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 92.31 ของสหกรณ์ตัวอย่างทั้งสิ้น และเมื่อรวมความสำเร็จ ทุกเกณฑ์เข้าด้วยกันเป็นเกณฑ์ความสำเร็จรวม ปรากฏว่า มีสหกรณ์การเกษตรจำนวน 11 สหกรณ์ที่ประสบความสำเร็จ คิดเป็นร้อยละ 42.31 ของสหกรณ์ตัวอย่างทั้งสิ้น เมื่อประเมิน ความสำเร็จของสหกรณ์การเกษตรตามเกณฑ์ประเมินที่ข้างต้นแล้ว นำไปเปรียบเทียบกับ การจัดชั้นสหกรณ์ของทางราชการ พบว่า มีความแตกต่างกันมาก เนื่องจากวัตถุประสงค์ของ การวัดความสำเร็จแตกต่างกัน โดยการจัดชั้นสหกรณ์ของทางราชการใช้ปัจจัยอื่น ๆ ซึ่ง นอกเหนือจากปัจจัยในด้านการค้าเป็นธุรกิจของสหกรณ์มาใช้วัดด้วย แต่ เกณฑ์ประเมินที่ข้าง ต้นในการวิจัยครั้งนี้ ยึดเอาวัตถุประสงค์ของสหกรณ์เป็นสำคัญ

จากการวิจัยในครั้งนี้ มีข้อเสนอแนะบางประการ คือ ส่วนราชการที่มีหน้าที่รับ ผิดชอบในการควบคุมดูแลสหกรณ์การเกษตร ควรมีการเก็บรวบรวมข้อมูลรายละเอียดบาง- ประการให้สมบูรณ์และเกณฑ์ประเมินความสำเร็จดังกล่าวยังไม่ได้มีการทำมาก่อน ควรได้ นำไปใช้ให้เกิดประโยชน์อย่างจริงจัง เพื่อความก้าวหน้าของขบวนการสหกรณ์ นอกจากนี้- แล้วในการวัดความสำเร็จของสหกรณ์ควรมุ่งหมายวัดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์เป็น สำคัญมากกว่าใช้ปัจจัยอื่น ๆ ซึ่งมีความสำคัญรองลงไป อันจะสามารถทำให้การวัดความ ความสำเร็จของสหกรณ์เป็นไปตามจุดมุ่งหมายที่กว้างไว้.

Thesis Title   Evaluation Criteria for the Success of the
                         Agricultural Co-operatives
Name   Miss Pojana Pholsward
Thesis Advisor   Associate Professor Kraiyudht Dhiratayakinant
Department   Economics
Academic Year   1981

ABSTRACT.

Agricultural co-operatives were founded in Thailand in 1916 as a response to the farmers' poverty. After the first agricultural co-operative, the Watchan Co-operative, was established in Pitsanulok Province, agricultural co-operatives were initiated throughout the country with the government's support. At present, Thai agricultural co-operatives have not made as much progress as expected. One of the causes was supposed to be the lack of an effective evaluation of the agricultural co-operative's achievement. Thus some criteria which can be used to evaluate the agricultural co-operative's achievement are proposed in this research. Since most co-operatives have more than one purpose, six criteria were used to evaluate the achievement of all purposes together with one criterion to evaluate the entire achievement of each agricultural co-operative. Those criteria were as follows:

1. criterion for agricultural loans,
2. criterion for agricultural co-operative members deposit,

3. criterion for providing goods or production input sale to the members,

4. criterion for the collection of members' products and the construction of go downs for keeping the products until they could be sold at high prices

5. criterion for processing goods or agricultural products for sale,

6. criterion of the entire business management of the agricultural co-operative.

The criterion for the total achievement was obtained from the total of all the above mentioned six criteria.

When these six criteria were applied, the factor contributing to success or failure of any agricultural co-operative could be detected leading to further study to find solutions in order to improve the agricultural co-operative's business. The evaluation of the achievement of any agricultural co-operative which had fulfilled all its required functions could be conducted by using the seven criteria with standard value for each criterion.

The research result were derived from evaluation of 26 model agricultural co-operatives using the seven criteria. According to the first criterion, 15 agricultural co-operatives (57.69 percent) were successful, while according to the second criterion, 6 agricultural co-operatives (23.08 percent) were successful. As for the third

criterion, 11 agricultural co-operatives (42.31 percent) were successful. With the fourth criterion, 7 agricultural co-operatives (26.92 percent) were successful. No result was obtained from the fifth criterion because most of the agricultural co-operatives were not involved in the processing of agricultural products. When considering the sixth criterion, 24 agricultural co-operatives (92.31 percent) were successful. According to the seventh criterion which was the total of the six criteria, 11 agricultural co-operatives (42.31 percent) were successful. When comparing the result of this evaluation with the government's evaluation, a great deal of difference was found because the purpose to evaluate achievement was different. Other factors besides those concerned with the running of agricultural co-operatives were used by the government while only factors concerned with running the agricultural co-operatives were used in this research.

As this research show, complete collection of data by the concerned government offices should be done so the application of these suggested criteria can be used in order to facilitate evaluation and speed up the progress of the agricultural co-operatives. In addition, their achievement evaluation should relate directly to the purposes of the co-operatives so that reliable result can be obtained.

กิติกรรมประกาศ

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. ไกรยุทธ ธีรียาศินันท์ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ชวลิต สละ ที่ได้กรุณาช่วยเหลือและให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ พร้อมทั้งคอยแก้ไขข้อบกพร่องของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนเสร็จสมบูรณ์ เพื่อให้มีคุณค่าทางวิชาการยิ่งขึ้น นอกจากนี้ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์ก็ได้รับความช่วยเหลือจากเจ้าหน้าที่ของกรมส่งเสริมสหกรณ์เป็นอย่างดีในการให้คำแนะนำและกรุณาให้พิมพ์เอกสารที่มีประโยชน์ในการค้นคว้าแก่ผู้เขียน จึงขอขอบคุณไว้ ณ ที่นถาวร

ผู้เขียนขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร. วีรพงษ์ รามางกูร และรองศาสตราจารย์ ดร. ทองโรจน์ อ่อนจันทร์ ในฐานะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ ศาสตราจารย์ ปัจฉัย มุมนาค อธิการวิทยาลัยการศา และอาจารย์จรรยาตรี เรืองสุวรรณ ในฐานะผู้บังคับบัญชาที่ได้ให้โอกาสศึกษาเพิ่มเติมเพื่อนำความรู้นี้ไปใช้ประโยชน์ในหน้าที่การงาน และขอขอบคุณผู้ที่ให้ความช่วยเหลือในต่าง ๆ ที่ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จเป็นรูปเล่มได้

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย .....

ง

บทคัดย่อภาษาอังกฤษ .....

ช

กิตติกรรมประกาศ .....

ญ

รายการตารางประกอบ .....

ร

รายการแผนภาพประกอบ .....

ณ

บทที่

1 บทนำ .....

1

    ความสำคัญของการศึกษา .....

1

    วัตถุประสงค์ของการศึกษา .....

5

    วิธีการศึกษา .....

6

    ผลที่คาดว่าจะได้รับจากการศึกษา .....

7

2 สหกรณ์การเกษตร และวัตถุประสงค์ของสหกรณ์ .....

9

    สาเหตุการก่อตั้งสหกรณ์ .....

11

    การก่อตั้งสหกรณ์การเกษตร .....

12

    ความเป็นมาและการก่อตั้งสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย .....

13

    วัตถุประสงค์ของสหกรณ์การเกษตร .....

23

    ผลงานที่มีผู้ทำวิจัยไปแล้วเกี่ยวกับสหกรณ์การเกษตร .....

24

3 วิธีการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรในประเทศไทย .....

29

    โครงสร้างและระบบการบริหารงานของสหกรณ์การเกษตร .....

30

    การเงินและการควบคุมการเงินของสหกรณ์การเกษตร .....

42

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ความสัมพันธ์ของรัฐบาลกับสหกรณ์การ เกษตรในการส่งเสริม สหกรณ์การ เกษตรของหน่วยราชการต่าง ๆ และหน่วยงาน อื่นที่เกี่ยวข้อง.....	47
4 ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การ เกษตรในประเทศไทย.....	59
ผลการดำเนินงานของสหกรณ์การ เกษตร.....	64
5 การประเมินความสำเร็จของสหกรณ์การ เกษตร.....	94
หลักเกณฑ์ในการวัดความสำเร็จของสหกรณ์การ เกษตร.....	94
วิธีการในการประเมินความสำเร็จ.....	105
การประเมินความสำเร็จของสหกรณ์การ เกษตรจากตัวอย่าง.....	108
ผลการประเมินความสำเร็จของสหกรณ์การ เกษตรตามเกณฑ์ ประเมินที่ตั้งขึ้น.....	111
เปรียบเทียบการประเมินความสำเร็จจากเกณฑ์ที่ตั้งขึ้นกับ การจัดชั้นสหกรณ์การ เกษตรของทางราชการ.....	141
6 สรุป.....	148
ข้อสังเกตและเสนอแนะจากการประเมินความสำเร็จของ สหกรณ์การ เกษตร.....	156
บรรณานุกรม.....	159
ภาคผนวก.....	163
ประวัติ.....	173

รายการตารางประกอบ

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนสหกรณ์และจำนวนที่ตั้ง เพิ่มระหว่างปี 2476 - 2497.....	18
2	จำนวนสหกรณ์ในระหว่างปี 2510 - 2514.....	21
3	จำนวนสหกรณ์การเกษตรใหม่ 2515 - 2521.....	64
4	จำนวนสมาชิกของสหกรณ์การเกษตรใหม่ 2515 - 2521.....	65
5	สถิติแสดงผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตร ปี 2515 - 2521.....	67-70
6	สถิติแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตร (สินทรัพย์) ในรอบ 7 ปี.....	76-79
7	สถิติแสดงฐานะการเงินของสหกรณ์การเกษตร (หนี้สินและทุน) ในรอบ 7 ปี.....	80-83
8	สถิติแสดงทุนดำเนินงานและแหล่งที่มาของทุนดำเนินงานของ สหกรณ์การเกษตรในรอบ 7 ปี.....	85
9	สถิติแสดงการกู้และการส่งชำระคืนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ปี 2518 - 2521.....	86
10	การรับฝากเงินจากสมาชิกของสหกรณ์การเกษตร ระหว่างปี 2519 - 2521.....	87

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
11	การจัดหาสินค้าและวัสดุอุปกรณ์มาจำหน่ายสมาชิก ในปี 2519 - 2521	88
12	การรวบรวมพืชผลและผลิตภัณฑ์ของสหกรณ์การเกษตร ในปี 2519 - 2521	89
13	สถิติแสดงการกู้และการส่งชำระคืนเงินกู้จากแหล่งทุนต่าง ๆ ของสหกรณ์การเกษตร ในปี 2519 - 2521	91
14	ค่าความสำเร็จของ เกณฑ์ประเมินทุกเกณฑ์และ เกณฑ์รวม ของสหกรณ์การเกษตรทั้งสิ้น ในปี 2520	113
15	สัดส่วนของตัวแปรต่าง ๆ และค่าความสำเร็จของ เกณฑ์ 1 ที่ได้จากผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรตัวอย่าง ระหว่างปี 2519 - 2520 และจัดลำดับที่ในสหกรณ์ ตามที่กำหนด	116-117
16	สัดส่วนตัวแปรต่าง ๆ และค่าความสำเร็จของ เกณฑ์ 2 ที่ได้จากผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรตัวอย่าง ระหว่างปี 2519 - 2520 และจัดลำดับที่ในสหกรณ์ ตามที่กำหนด	119-120

รายการตารางประกอบ (ต่อ)

ตารางที่

หน้า

- 17 สักส่วนตัวแปรต่าง ๆ และค่าความสำเร็จรวมของเกณฑ์ 3
ที่ได้จากผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรตัวอย่าง
ระหว่างปี 2519 - 2520 และจัดลำดับที่ในสหกรณ์
ตามที่กำหนด 123-124
- 18 ค่าตัวแปรต่าง ๆ และค่าความสำเร็จรวมของเกณฑ์ 4
ที่ได้จากผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรตัวอย่าง
ระหว่างปี 2519 - 2520 และจัดลำดับที่ในสหกรณ์
ตามที่กำหนด 127-128
- 19 ค่าความสำเร็จของเกณฑ์ 6 ที่ได้จากการดำเนินงานของ
สหกรณ์การเกษตรตัวอย่าง ระหว่างปี 2519 - 2520
และจัดลำดับที่ในสหกรณ์ ตามที่กำหนด 129-130
- 20 ค่าความสำเร็จของเกณฑ์ต่าง ๆ และค่าความสำเร็จรวม
ที่ได้จากผลการดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรตัวอย่าง
ระหว่างปี 2519 - 2520 และจัดลำดับที่ในสหกรณ์
ตามที่กำหนด 133-134
- 21 การจัดชั้นสหกรณ์การเกษตรแยกเป็นภาคและประเภท
การประกอบธุรกิจ ประจำปี 2520 139
- 22 เปรียบเทียบความสำเร็จของสหกรณ์ตามเกณฑ์ประเมินที่
ตั้งขึ้นกับการจัดชั้นสหกรณ์การเกษตรของทางราชการ
ปี 2520 142-143

รายการแผนภาพประกอบ

แผนภาพที่		หน้า
1	โครงสร้างของสหกรณ์การเกษตร.....	31
2	โครงสร้างสหกรณ์การเกษตรของประเทศไทย.....	37
3	โครงสร้างของสหกรณ์การเกษตรขั้นปฐม.....	40
4	แนวการจึกรูปองค์กรและหน้าที่สมบูรณ์แบบของ สหกรณ์การเกษตร.....	41
5	แหล่งเงินทุนของสหกรณ์.....	45
6	ความสัมพันธ์ของรัฐกับสหกรณ์.....	50
7	ความสัมพันธ์ของรัฐกับสหกรณ์.....	51
8	ความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยราชการกับสหกรณ์.....	57

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย